



De 16
en andere rijke teksten
VOOR OKAN

© 2023 - Wablief



Frederik de Merodestraat 27

2800 Mechelen

www.wablief.be

boeken@wablief.be

Vormgeving: Merel Van Meurs

Druk: Wilco bv.

Illustratie op de cover: Flore Deman

Dit boek is ook beschikbaar als luisterboek.

Dit boek kwam tot stand in samenwerking met het ministerie en het departement Onderwijs van de Vlaamse overheid, in het kader van het Leesoffensief.



Rijke teksten voor OKAN

Wablieft verzamelde voor dit project meer dan 50 nieuwe rijke teksten, in eenvoudig Nederlands, voor jongeren in OKAN-klassen. Dat deden we met steun van de Vlaamse overheid, in het kader van het Leesoffensief. Nog meer rijke teksten vind je op de website rijketeksten.org van de Taalunie.

Dit boek is een deel in een reeks van vijf boeken. Enkele teksten van dit project vind je enkel online. Bij alle verhalen en teksten van dit project hoort lesmateriaal. De teksten en het lesmateriaal kan je gratis downloaden. Alle info vind je op wablieft.be/OKAN

Wablieft dankt het ministerie en het departement Onderwijs van de Vlaamse overheid voor de kans om dit project te mogen realiseren. En natuurlijk ook iedereen die meewerkte: alle auteurs, illustratoren, iedereen die lesmateriaal maakte en de leden van de stuurgroep.



De 16

Do Van Ranst

Liam

Liam staat op het houten brugje naar het park te kijken. Onder de brug loopt een pad. Zoals altijd doen er veel mensen aan sport. Ze fietsen, skaten, wandelen. Of ze joggen.

Het is wel 25 graden. Te warm voor een zondag in april. Er rent een meisje voorbij. Ze draagt een dun topje, dat nat is van het zweet. Je kan er bijna doorheen kijken. Ze heeft mooie billen, vindt Liam. Hij neemt een hap uit zijn worstenbroodje. Het brood is slap, de worst is koud. Hij neemt nog een hap. En nog een. Het hele broodje zit nu in zijn mond. Terwijl Liam kauwt, volgt zijn blik het bezwete meisje. Ze doet hem aan Amina denken.

‘Hé, Liam!’ Amina remt. Haar step stopt vlak bij hem. Liam verslikt zich bijna. Verschijnt ze nu plots wanneer hij aan haar denkt? Dat zou willen zeggen dat ze altijd bij hem zou zijn. Liam denkt de hele dag aan Amina. En als hij niet aan haar denkt, dan droomt hij van haar.

Amina draagt een roze trainingspak. Komt ze van boksen? Fitness? Dans, misschien? Liam slikt in één keer door wat nog in zijn mond zit. Hij hoopt dat Amina het niet gezien heeft. Ze glimlacht breed naar hem. Ze wijst naar de joggende mensen beneden. ‘Wanneer begin jij ermee, Liam?’

Amina

Amina loopt stage bij de sociale dienst van de stad. Eerst kwam strenge Frieda van de sociale dienst alleen. Ze komt kijken naar Liams gezin. Met zeven leven ze in een kleine woning. Het is een oud en scheef huis. Het heeft een kleine woonkamer, een keukentje, een badkamer en twee slaapkamers.

Sinds 3 september komt Amina mee met Frieda. Liam heeft het opgeschreven: 3/9 = Amina. Hij heeft er geen hartje bij getekend. Wat als één van zijn twee zussen of twee broers het zouden vinden? Ze zouden hem vast uitlachen. Ze zouden dingen zeggen als: een mooi meisje als Amina is niks voor Liam. Of erger nog: meisjes als Amina vallen niet op zware jongens als Liam. Broers en zussen kunnen je soms erg pesten.

Amina zet haar step tegen het brugje. Ze hurkt en knoopt de veter van haar sportschoen. Haar andere been strekt ze languit achter zich aan. Amina is lenig. Ze doet aan wel acht sporten. Liam doet niks van sport. Hij eet wel graag. Meestal de verkeerde dingen. Daarom komt de sociale dienst kijken. Frieda controleert of het gezin wel gezond eet. En of ze hun geld wel aan de juiste dingen uitgeven.

De ouders van Liam krijgen hun geld van de sociale dienst. Want pa kan niet meer werken. Zijn lichaam is niet meer gezond. Mama kan ook niet werken, met een hoofd dat niet gezond is. Amina gaat weer rechtop staan. Ze kijkt naar de trui van Liam. Ze wrijft iets weg. Zo is Amina. Ze giechelt, maar ze kijkt ook streng. Ze zegt: ‘Heb je weer worstenbrood gegeten, snoeper?’ Liam ziet iets in haar ogen. Het heet afkeer. Amina klinkt wel vriendelijk. Dat leert ze op school en tijdens haar stage. Maar hij ziet afkeer.

Wanneer Amina wil wegrijden op haar step, houdt Liam haar tegen. Het is de eerste keer dat hij dat doet. Amina is altijd snel weg. Ze is wel vriendelijk, maar elke keer als ze elkaar zien, is dat

te kort, vindt Liam. ‘Wil jij me helpen, Amina?’ vraagt Liam.

Amina kijkt hem vragend aan. ‘Helpen?’ ‘Ik ga de 16 lopen,’ zegt hij. Hij wijst naar de poster op de brug. Daarop staat: *Schrijf je nu in voor de 16 kilometer door het stadspark.* Amina gilt kort. ‘Meen je dat echt?’

Liam ziet hoe Amina naar zijn lichaam kijkt. Hij ziet weer afkeer in haar ogen. Maar haar mondhoeken gaan nu wel naar omhoog. Liam denkt: lach me niet uit. Niet zoals mijn broers en mijn zussen. Niet zoals sommige kerels en meiden op school. Amina knikt. ‘Natuurlijk ga ik je helpen, Liam,’ zegt ze. Dan kijkt ze weer ernstig. ‘Maar het wordt moeilijk. Heel moeilijk.’

Liam knikt. Dat weet hij. Dit plan, de 16, heeft hij gisteren bedacht. Daarom is hij op de weegschaal gaan staan. Deze ochtend, bij de apotheker. Hij moest er 50 cent in stoppen. Op het schermje stond: 98. Liam vloekte vanbinnen. Hij raakt nu thuis nog niet zonder puffen de 16 treden van de trap op. ‘Ik weet dat het moeilijk wordt,’ zucht hij.

Thuis

Thuis ligt papa op bed. Acht jaar geleden viel hij op het werk van een steiger. Hij brak bijna al zijn botten. De dokters konden niet alles weer beter maken. Veel meer dan liggen kan papa niet. Hij leest veel boeken, over verre landen en over mensen die bijzondere dingen doen.

Mama poetst het huis. Alles glimt en nergens ligt iets verkeerd. De bel gaat. Een man brengt pizza's. Jana, Liams jongste zusje, betaalt de man en neemt de pizza's aan. Mama kan de pizza's niet aannemen. Ze heeft geen tijd, want ze moet poetsen. Daarom heeft ze ook geen tijd om te koken.

Gelukkig kan je pizza laten brengen. Het zijn vijf verschillende. Maar Liam eet er niet van. Niet vandaag. Hij denkt aan de 16 van het park. Hij denkt aan Amina en wat ze heeft gezegd. 'Geen pizza, Liam. Geen hotdogs, worstenbrood, frieten, chips of frisdrank.'

Liam die niks eet? Zijn broers en zussen, zijn moeder en vader denken dat hij gek geworden is. Dat denken ze nog meer wanneer hij over zijn

plan vertelt. ‘Eet dan toch,’ zegt mama. Ze houdt een stuk pizza voor zijn gezicht. ‘Eet! Straks val je nog flauw.’ Liam schudt nee. Met het kleine beetje geld in zijn zak wil hij bij de fruitboer iets gezonds gaan kopen. Een appel of twee. En een granenreep. Want dat verkoopt de fruitboer ook.

Een begin

Een dag later neemt Amina Liam mee naar het grasveld bij de sporthal. Ze wandelen. Ze praten. ‘Dit is een begin,’ zegt Amina. ‘We hebben tijd genoeg. Het is nu paasvakantie, en de 16 is pas in juni.’

De hele eerste week van de paasvakantie wandelen Liam en Amina. Amina brengt eten mee voor Liam. Het is elke dag een ander gerecht. Altijd licht, maar heel voedzaam. Liam vindt bijna alles lekker. Amina heeft alles zelf gemaakt. Dus natuurlijk vindt hij het lekker. Heerlijk, zelfs! Alleen granola vindt hij maar niks. Dat lijken wel kruimels van steen.

Na elke training drinkt Liam fris water. Hij neemt grote slokken. Water smaakt heerlijk na het sporten. Terug thuis ziet hij op de tafel

een open blik cola staan. Zijn zus liet het daar achter. Liam drinkt ervan. Bah! Wat smaakt die cola klef en plakkerig. Liam giet het blikje leeg in de wasbak. Mama valt haast flauw. Ze had net de wasbak gepoetst. Liam voelt zich net een superheld. Voor het eerst in zijn leven giet hij frisdrank weg.

Rennen

‘En nu rennen,’ zegt Amina. Van een vriend van een vriend kreeg ze de juiste schoenen voor Liam. ‘Met wat geluk krijg je er geen zere voeten in,’ lacht ze. Liam zit op het bankje in het park. Amina strikt zijn veters. Ze duwt op de neuzen van de schoenen. ‘Ze passen precies!’ Liam beweegt zijn tenen. Hij knikt. Hij en Amina slaan de handen in elkaar.

Vanaf dan gaat het snel. Liam rent een dag wel, en daarna een dag niet. Dat moet van Amina. Zijn lichaam moet ook rust krijgen.

Na een training van vier kilometer hijgt Liam hevig. Het lukt hem niet om weer rustig te ademen. Zijn hart pompt als een gek. Hij ziet zwarte vlekken voor zijn ogen. ‘De volgende drie

dagen mag je niet lopen. Je bent over je limiet gegaan,' zegt Amina. Ze geeft hem een banaan. Het is misschien de eerste keer in tien jaar dat hij een banaan eet. 'Je mag niet meteen te hard lopen, Li,' zegt Amina. Liam vindt het heerlijk wanneer ze hem Li noemt. 'Li' zijn de twee eerste letters van het woord liefde.

Drie dagen later rent Liam weer. De dagen waarop hij niet loopt, doet hij kracht-oefeningen. Die heeft Amina hem geleerd. Op de weegschaal staat nu geen 98 meer, maar 89. Dat zijn dezelfde cijfers, maar het is een groot verschil. Voor een jongen van 16 jaar weegt Liam nog best veel. Maar hij raakte ook al veel kilo's kwijt. Daar is hij heel blij om.

En plots voelt alles anders. Dat vindt Liam raar. Eerst rende hij voor Amina. Voor haar zou hij de 16 lopen. Nu wil hij nog steeds de 16 doen. Maar niet meer voor haar. Niet meer *alléén* voor Amina. Hij doet het nu voor twee mensen. Voor Amina én voor zichzelf. En dat voelt zoveel beter. Zijn benen tintelen ervan. Liam voelt zich licht en sterk.

Mama

Mama heeft een geschenk. Ze pakte het in met krantenpapier. Er zit een rafelig koord rond. Met een brede glimlach duwt mama het pakje in zijn handen. ‘Mama, dat hoeft toch niet? Wat is het? Waarom? Ik ben niet eens jarig.’ Weer lacht mama. ‘Doe open, snotjong,’ zegt ze. Liam scheurt het papier los. In het pakje zit een rood trainingspak.

‘Om de 16 te lopen,’ zegt papa. Hij is er zelfs voor uit bed gekomen. Hij heeft zijn haar gekamd. Hij heeft zijn stoppelbaard geschoren. Liams broers en zussen kijken toe. Ze steken hun duimen op. Liam duwt het trainingspak tegen zijn neus. Niet omdat hij wil weten hoe het ruikt. Maar hij verbergt er zijn tranen mee. Het zijn tranen van geluk. Intussen denkt hij wel: de 16 is in juni. In dit pak ga ik heel hard zweten. Maar Liam vindt het pak het mooiste geschenk dat hij ooit kreeg.

Papa zet koffie en fluit een liedje. Mama geeft papa een tik tegen zijn billen. De kinderen giechelen. Het lijkt een ander huis, zo plots.

Focus, Li!

‘Focus, Li!’ roept Amina. Bijna elke training gaat ze met hem mee. Liam rent en zij rijdt naast hem op haar step. Ze roept dingen naar hem: ‘Voeten beter afrollen, Liam. Neem kortere passen. Let op je ademhaling. Focus!’

Soms loopt Liam alleen. Dan gaat het moeilijker. Het is leuker als Amina hem steunt. Elke week loopt Liam een paar honderd meter verder. Hij is niet meer kapot na zes kilometer rennen. Het lijkt zelfs alsof er zonder moeite nog een kilometer bij kan. Maar van Amina mag het niet. ‘Je mag geen blessures oplopen, Li.’ Nee, dat mag echt niet, weet Liam ook. Want dan kan hij een hele tijd niet meer lopen. Misschien wel weken, of zelfs maanden.

Die gedachte maakt Liam wat bezorgd. Maar die zorgen gaan weer over als hij aan zijn nieuwe trainingspak denkt. Hij toont het aan Amina. Mama is erbij. En ook strenge Frieda. ‘Rood,’ zegt Amina. En: ‘Mooi!’

‘De kleur van de liefde,’ zegt mama. Liam ziet dat Amina een beetje raar kijkt. Alsof ze verlegen

is, plots. Ze kijkt van het pak naar Liam. Hij ziet weer iets in haar ogen dat lijkt op afkeer. ‘Trek het even aan,’ zegt mama. ‘Nee, dat hoeft niet,’ zegt Amina. Dan maakt ze met Frieda een rondje door het huis. Alles lijkt prima. Ze gaan snel weg, want ze moeten nog naar andere huizen.

De zussen en broers van Liam zingen zelfverzonnen liedjes. Liedjes over Liam en Amina. En over liefde en de kleur rood. Met bonkende stappen gaat Liam naar boven. Hij kijkt naar zichzelf in de spiegel. Hij hoort de stem van één van zijn zusjes in zijn hoofd. ‘Amina past niet bij lelijke Liam.’ Het doet pijn. Zelfs nu doet het nog pijn. Hij traint heel hard. Maar hij blijft Liam van het gezin dat controle van de sociale dienst nodig heeft. En 85 kilo is vast nog te veel voor een jongen van 16.

Elke dag

Het rennen heeft Liam veranderd. Voelde hij zich vroeger niet goed? Dan zou hij het hele plan van de 16 opgeven. En een burger eten. Of een pak kippen-nuggets. Of frieten. In elk geval: ongezond spul. Maar nu niet meer. Liam is anders. Het voelt als een overwinning. Hij trekt

zijn loopkleden aan. Buiten is het donker. Hij heeft een nieuw plan. Hij gaat vanaf nu rennen zonder dat Amina het weet. Elke dag. Het mag zelfs al donker zijn buiten. Hij zal snel nog veel beter lopen. Amina zal ervan schrikken!

De volgende trainingen gaan prima. Amina is onder de indruk. En Liam blijft rennen in het geheim. Auto's toeteren. Soms loopt hij in plassen, omdat hij die niet ziet in het donker. Dan moet Liam met de haardroger zijn schoenen weer droog krijgen. Anders zal Amina merken dat hij stiekem traint. Zijn plan werkt. Het rode trainingspak is nu al minstens een maat te groot.

Rennen, Li!

Het is juni. Anderhalve week voor de 16. Liam heeft 's morgens met Amina getraind. Zij op haar step. Hij met de zon in zijn rug, zijn schaduw achterna. 'Rennen, Li! Je kan het, Li!'

Die avond is het onrustig in het hoofd van Liam. Hij heeft honger. Hij zou naar de koelkast kunnen gaan. Er ligt kip in, van gisteren. Er liggen donuts. Er is vlees-salade. In de diepvries liggen nuggets. Maar Liam gaat niet naar de

koelkast. Hij trekt zijn loopschoenen aan. Hij rent. Hij rent harder dan ooit. Langer dan ooit.

En dan gaat het mis. Een auto toetert. Liam wil nog een gebaar maken. Is de straat niet van iedereen? Maar het is donker. Heel donker. Want de straat-verlichting is stuk. Liam voelt plots dat hij ergens tegenaan loopt. Metaal raakt zijn benen. Hard. Liam valt. Met een smak landt hij op de stenen. En dan is het helemaal donker.

Hoop

De hele familie zit rond het bed van Liam. Liam met zijn benen in het verband. Ook rond zijn hoofd zit een verband. Liam is al lang blij dat zijn zussen en broers geen grapjes maken. Amina komt stil de kamer in. Iedereen kijkt naar haar. Maar niemand zegt iets.

Amina gaat op de rand van het bed zitten. Ze kijkt naar Liams ingepakte benen, zijn ingepakte hoofd. Dan zegt ze: 'Wie gaat er nu 's nachts hardlopen?' Ze lacht, maar dan barst ze in tranen uit. Niemand durft iets te zeggen. Amina legt haar hoofd op Liams borst. En ze huilt. 'Het is niet jouw schuld, Amina,' zegt mama. 'Natuurlijk

niet,' zegt papa. Strenge Frieda staat nu ook in de kamer. Ze zegt geen woord. Ze kijkt alleen maar.

'Kijk maar rond,' zegt papa. 'Alle vette happen en chips hebben we weggegooid.' De zussen en broers kruisen zowat tegelijk hun armen. Jammer, denken ze. Maar ze begrijpen het. 'Dat lukte met de hulp van Amina,' zegt mama. 'En ook door Liam,' zegt papa. Terwijl hij het zegt, steekt hij zijn vinger in de lucht.

Amina kijkt naar Liam. 'Je had je rode training moeten aantrekken, Li!' Mama knikt: 'Rood valt tenminste op.' 'En er zitten van die fluo-koordjes aan,' zegt Amina. Ze geeft plots een zoen op het voorhoofd van Liam. Zijn zussen happen naar lucht. Het is dat of giechelen. 'De kleur van de ...,' begint mama. Maar Liam onderbreekt haar snel. 'Kleur van de hoop,' zegt hij. 'Is dat niet groen?' vraagt papa. Maar niemand antwoordt. Amina slaat haar armen om Liam heen.

Papa vertrekt. Hij gaat het gras maaien bij het bedrijf waar hij vroeger werkte. 'Het is een voorzichtig nieuw begin,' heeft hij enkele dagen eerder gezegd. 'Wij laten jullie even alleen,' zegt

mama. Ze knikt naar Liams broers en zussen. Strenge Frieda kijkt naar Amina en tikt op haar horloge. Ze wil zeggen: niet te lang. ‘Volgend jaar is er weer een 16, Liam,’ zegt Amina. ‘Dat weet ik,’ zegt Liam. ‘Word jij dan ook weer mijn trainer, Amina?’

Amina is geslaagd voor haar stage. Ze heeft een heleboel veranderd. Een heleboel in werking gezet. In beweging. De volgende weken en maanden moet Liam nog even wachten met beweging. Dat weet hij ook wel. Hij heeft nu wel tijd om na te denken. Dat is niet echt sportief, maar het is ook goed voor je.